

„שירים ושערים“

יאירה גנוסר

זו של אולסי פרי נחשבת היום לנכס תרבות של המוני המדינה יותר מ"ידנו לבדה ידנו החזקה — את כובד העול מעל גאון צוארנו פרקה". או, לחלופין, גופו הארוך, הבודי, של טל ברודי נחשב היום לנכס תרבות של המוני המדינה יותר מ"הנה מוטלות גופותינו" (יסלחו מתי-מדבר, ומתי-ההר ויסלחו שני החיים, המשוררים, על השימוש הנלוז בשורות)

השירה נקלעת לסל חיינו ככדור מלא, שהחטיא את יעדו, כי אין לו תופסים. הכדור המסכן שומר על חוקי המשחק. כמו בתוך רשת קרועה עוברים הסלים, חולפים הכדורים. אבל חוקי המשחק של הקריאה אינם נתפסים בסל. אינם נקלטים בטל-וויזיה. והאוהדים — האוהדים אינם. האוהדים אינם על המפה.

הספורט והספרות ממחישים היום קצוות. קיטוב. לאוהדי הספורט, בחלקם הנותן את הטון, (והוא נותן!) יש פרצוף אמורפי של אנשים נעים ונדים, המתגודדים יחד על-ימנת להיות יחד, הקוראים זה לזה "כל הכבוד!" ומחפשים בבלי דעת איזו תחושת אמת מוחלטת, טוטאלית, מדריכה את המוחלטות, את הטוטאליות הם מאתרים בהמוניהם על פי המסות (מסות, אם שכחת, = כמויות. לא רשימר תיו של יעקב שטיינברג). ובקוטב השני — אניגני הספרות. לאניגני הספרות, בחלקם הנותן את הטון, (והוא נותן!) יש פרצוף של אליטה אנטי-עממית, מחבבת היקפים לא גדולים, מעודנת, אקסקלוסיבית. בעיקר — אקסקלוסיבית. אינה מאזינה לחד-שות, מסתגרת, תרה אחר חידושיה שלה.

אם נמשיך להתייחס לניגודים משמעותיים אלה לא במלוא רצינותם, אלא בטון קליל, פזמוני, כיאה לפזמונים המשובצים בתוכנית "שירים ושערים" — הרי זו שירה עצובה. "כולנו אשמים" אמר הנשיא

אפרים, לפני שאריק איינשטיין ניחם ואמר "אני ואתה נשנה את העולם" כן, אני ואתה נשנה את העולם. אבל, בינתיים, הקיטוב קיים, ואני נאשמת:

את מדור הספורט בעיתון אני מרימה בקצות ה-אצבעות ומעבירה אותו הישר לבני — כנפטרת מעונש. דא עקא — את מדורי הספרות וכתבי-העת הוא מחזיר אלי במהירות, ככדור מוקצה מחמת מיאוס. פער-הדורות? פער-התרבות? מה-יהיה? האמנם "נתגבר"? ככתוב בפזמון האמריקני ה-משלה, החביב "We shall overcome".

באוניברסיטת "בר-אילן" ראיתי צמד גברים ותיים מהלכים זה בצד זה, עקב בצד אגודל. האחד — צעיר אמריקני (לומד איתי בחוג לספרות) ששערות זקנו הדתי ושער ראשו האפרו-היפי מתמזגים זה בזה להילה בהירה סביב ראשו הגבוה. השני, חברו, שלא היה מוכר לי, יהודי מזרחי שחרחר ודתי, שזקנו ומגר בעתו כהים אף מפניו. הם פסעו זה ליד זה כדורשי דרשה הדדית. כאמור, עקב בצד אגודל, ועסקו, כך ראיתי בהתקריב אליהם, בשקלא וטריא שענינו אותם מאד. תנועת האגודל שימשה סיוע להוכחות שנאמרו בהתלהבות, ומנוד הראש החבוש כיפה או מגבעת הוסיף משקליתו לדברים.

בהתקרבי אל המתפלמסים, שמעתי שהם מתווכ-חים על הרוסים: "הרוסים — אני אומר לך...". הבינותי שהדת היהודית לוחמת במוז'יקים, אבל בהמשך אמר האמריקני: "הרוסים טובים יותר!" והמזרחי ענה ואמר: "לא! אני טוען שלא! ואני מתעניין בנושא ולומד אותו — מוביל ג'ירגי וארזה טובה יותר! יותר מ"ריאל מאדריד", הוסיף, החליק את זקנו והוסיף: "אם ירצה השם, צ.ס.ק.א. תנצח במוסקבה את האיטלקים, ואז (אנחנו!!!) נעלה לגמר!"

נו, טוב. חלק מהאינטליגנציה "עבר את הרוביקון". פתיחות לספורט כבר ישנה אצל חלק מן האנשים-היפים. ידוע שהמומחה להסטוריה עתיקה, פרופ' יעבץ, הנו אוהד מושבע של כדורגל ("נפש בריאה בגוף בריא") ורבים מהסטודנטים הנאורים יהלכו בעקבותיו ובעקבות דומיו.

אבל זו רק השליה של הומוגניות חברתית-תרבותית. תית. אין זו "שפה משותפת". — מה קורה בחצי השני של המגרש? מי קורא ספרות בבלומפילד? מי עובר היום בישראל מסיגנון של פתיחת-ראשים ל"ראש פתוח" מאטאפורית? הצרוף תרבות-אנר שית נשמע היום צירוף אירוני. לא הרמוני. שתי המילים עוינות זו את זו. תרבות — ללא אנשים. המוונים — ללא תרבות.

נ יתן להקביל את שתי האהדות: הספורט והספרות. אתה, הפאסיבי, צופה בטלוויזיה ב"הילוך חוזר" האיטיות בנוייה על ידיעות הסיום. אתה יודע שתראה שיא, ה"גול" יוכנס לשער. שוב מתגלה לך לפרטיו הסיגר נון האהוב עליך. מודגש השוני בין רצף פרטים תואמים, לבין מהלכים, שהקשר ביניהם מקרי, חסר יופי. בהילוך החוזר מתגלה החלק השירי של הכדורגל.

כך גם בקריאה שהוייה בשירה: שוב מתגלים איפיוני סיגנון מוכר, וחידושויו. מתוך המקרי לכאורה נוצרת אחדות, מתגלים השיאים שכיוונו את תשורת מת ליבנו. בסך-הכל אתה נהנה ממורכבות הספורט החכם הזה.

ולסיום — יהיה טוב. באחרית הימים:

עוד יתנהל בארצנו הוויכוח הגדול בין אוהדי דפנה (דאפי) (בתו של א.ב. יהושוע. ראה "המאהב") לבין אוהדי וונדי (אחייניתה של עמליה כהנא כרמון (ראה "שדות מגנטיים").

דאפי מתאימה מאוד להיות נערצת על ידי חובבי ספורט וכדורגל: צעירה מתוקה, עגלגלה, ולא גבוהה. **דאפי** אינה יודעת עכשיו מה תעשה בעוד שעה — תכנון מראש מחליא אותה. אביה הוא בעל מוסך הגון, והיא שוחרת הרפתקאות. היא תגדל כאוהדת של"י, לא בגלל אביה, אלא בגלל אהדה לסופר בולי. הואיל וסולקה לאחרונה מלימודיה בכתה השישית, יש סיכוי לראותה בבלומפילד, או בירושלים. אולי תתאהב במימיליאן. מתאים **לדאפי** להיות מלכתם הנבחרת של נבחרת הליגה הלאומית בכדורגל.

ואילו **וונדי** מתאימה לאוהדי הכדורסל: מופיעה במקום לא ריאלי ברשימת ד"ש. דוקטורנטית. וונדי הגבוהה שאינה מוציאה את רגלה הארוכה מן המטה, לפני שברור לה כיצד תשרת רגלה את האמביציות האינטלקטואליות שלה. וונדי הארוכה — יבוא אמריקני, דרושה לקהל כחביבת שחקני הכדורסל. בעיני מחזאי אחד היא כבר מוצאת חן. (ראה דמותו של זבולון ב"שדות מאגנטיים")

באחרית הימים תפרוץ מלחמת אוהדי הספרות: דאפי או וונדי? מי מהן תופיע כנערת-השער? וכשיבוא, באחרית הימים, אליהו, הזכור לטוב, ישבו המוני המוני הקוראים החלוקים בין "המאהב" לבין "שדות מאגנטיים" ואליהו המ-תווד יתבונן במועמדות לראשות-השער, ויכריע: